

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 16.7.2007
СОМ (2007) 420 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И
СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Годишен доклад относно третата фаза на програма Темпус през 2006 г.

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И
СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Годишен доклад относно третата фаза на програма Темпус през 2006 г.

1. ПРЕДГОВОР

Програма Темпус III (2000-2006) се съсредоточава върху развитието и модернизацията на висшето образование в 26-те страни партньорки от Западните Балкани, Източна Европа, Средиземноморския регион и Централна Азия. На висшите учебни заведения се придава особено значение за процеса на социален и икономически преход в страните партньорки. ВУЗ са също така места за насърчаване на опита и центрове за развитие на човешките ресурси. Те осигуряват обучението на новите поколения лидери както в ЕС, така и в страните партньорки. Освен това насърчаваните от програма Темпус междуличностни контакти допринасят за укрепване на взаимното разбирателство между Европейския съюз и страните партньорки.

От самото си създаване през 1990 г. програма Темпус е допринесла успешно за насърчаването на реформата и модернизацията на висшето образование в страните партньорки. Висшите учебни заведения играят основна роля в успешния преход към икономика и общество, основани на знанието. Те са съществен фактор за растеж и конкурентоспособност и играят решаваща роля в програмата за реформа както на държавите-членки на ЕС, така и на страните партньорки. Модернизацията на висшето образование се счита за задължително условие за успеха на Лисабонската стратегия, лансирана от Европейския съюз през март 2000 г. и чиято цел е преструктурирането на икономическите и социални системи в ЕС. Едновременно с това програма Темпус е допринесла за реформирането на системите им за висше образование в страните партньорки в съответствие с принципите на Болонския процес, като например новата система за (признаване на) дипломите, гарантиране на качеството, както и признаване на дипломи и периоди на обучение. Болонският процес, който се ползва с активната подкрепа на Европейската комисия, е обща референтна точка както за държавите-членки на ЕС, така и за страните партньорки.

През 2006 г. програма Темпус бе финансирана посредством три регионални програми за външно сътрудничество: КАРДС (Западни Балкани); МЕДА (Източно и Южно Средиземноморие) и Тацис (Източна Европа и Централна Азия). Бюджетът на програмата за 2006 г. възлизаше на 53,45 млн. EUR разпределени между трите области, както следва: Тацис: 18,25 млн. EUR, КАРДС: 17,2 млн. EUR, МЕДА: 18 млн. EUR.

Подробно описание на програма Темпус можете да намерите на следния адрес:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

Настоящият годишен доклад е представен в съответствие с член 11 от Решението на Съвета относно създаването на програма Темпус (ОВ L 120, 8.5.1999 г.).

2. ПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМА ТЕМПУС ПРЕЗ 2006 Г.: ОСНОВНИ НАСОКИ НА ДЕЙСТВИЕ

Прилагането на програмата през 2006 г. се направлява от следните приоритети:

- (1) подобряване на разпространението и използването на резултатите от проекта;
- (2) засилване на дейностите по контрол на място;
- (3) укрепване ролята на националните офиси на Темпус;

3. ПОДОБРЯВАНЕ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОЕКТА

През 2006 г. Генерална дирекция „Образование и култура“ (DG EAC) лансира редица инициативи за разпространение на информацията относно Темпус в страните партньорки, като се започне с инструменти като насоки по отношение на правилата за видимост, издаването на DVD, показващо „Темпус в действие“, нова брошура, нови рекламни материали и се стигне до организирането на тематични събития като конференцията в Аман, посветена на сътрудничеството между университетите и предприятията и свързаното с нея проучване „Linking the worlds of work and education through Tempus“ (Да свържем бизнеса и образованието посредством Темпус). Проведената през април 2006 г. конференция, чийто домакин бе Министерството на висшето образование и научните изследвания на Йордания, наред с проучването повишиха съзнанието на университетските и бизнес средите, както и на ръководните служители от сферата на образованието за това колко е важно да се насърчава сътрудничеството между университетите и предприятията с оглед подобряване на възможностите за заетост на дипломирани хора и разкриване на нови перспективи като за университетите, така и за предприятията. По време на конференцията бяха дадени примери за новаторски практики в рамките на програма Темпус, които са описани в проучването.

През ноември 2006 г. за координаторите от националните офиси на програма Темпус бе организирано обучение по въпросите на комуникацията, разпространението и използването на резултатите от проекти. По време на годишното събрание на бенефициерите на субсидии, което се състоя през януари 2006 г., бе организиран специален семинар, посветен на привличането на вниманието на общността и разпространението на информацията.

Генерална дирекция „Образование и култура“ лансира редица регионални проучвания, за да илюстрира въздействието на програма Темпус, от самото ѝ създаване, върху висшите учебни заведения, отделни лица и системи в страните партньорки чрез множество преки интервюта и обширно проучване в Интернет на ключови участници, ангажирани в проекти по програма Темпус или осведомени за изпълнението на такива в техните страни. Бяха изпратени общо 940 въпросника. Проучванията бяха проведени от външни експерти (както от ЕС, така и от страните партньорки), които посетиха всички страни партньорки в периода май-юли и проведеха индивидуални и групови интервюта с университетски ръководители и служители, преподаватели, студенти, работодатели, НПО, регионални и национални образователни органи.

За преобладаващата част от интервюираните в рамките на изследването на въздействието програма Темпус е истински прозорец към европейския академичен свят и е допринесъл в

значителна степен за развитието на сътрудничество с европейските университети. Поради истинското си европейско измерение програмата е създавала възможности за съвместна работа с много страни на ЕС и за засилване на регионалното сътрудничество. За разлика от други проекти, които се концентрират само върху отделни елементи, Темпус е единствената програма, която покрива всички аспекти на висшето образование. Тя е ценена заради приемствеността в дейностите си и заради създаването на „критична маса“, оказала благоприятно въздействие върху стратегиите и подходите. Тези положителни промени са признати от националните образователни органи в повечето страни партньорки. Резултатите от изследванията на въздействието ще се използват при разискванията за бъдещата ориентация на Темпус.

Националните контактни точки Темпус в държавите-членки продължават да играят важна роля в прилагането на програмата, като благоприятстват участието на висшите учебни заведения на ЕС посредством информацията и помощта, която предоставят при търсенето на партньори. През 2006 г. в повечето страни партньорки, както и в редица държави-членки на ЕС бяха организирани информационни дни по програма Темпус.

4. ЗАСИЛВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО КОНТРОЛ НА МЯСТО

През 2004 г. ГД „Образование и култура“ прие цялостна политика за контрол на място на програма Темпус, която включва две допълнителни групи дейности:

- контрол на място, осъществяван съвместно от Европейската фондация за обучение (ЕФО) и административните служители в DG EAC, който засяга около 10% от текущите проекти (30 проекта годишно). Втората кампания се състоя през есента на 2005 г. и пролетта на 2006 г.
- контрол на място, осъществяван от националните офиси на Темпус (НОТ), който по принцип засяга всички текущи проекти в съответните страни (съвместни европейски проекти и структурни и допълнителни мерки). Тази дейност стартира в началото на 2006 г., след специално обучение на националните офиси Темпус.

Общо 44 проекта, покриващи всички региони, бяха обект на посещение по време на кампанията за контрол, проведена през 2005-06 г. от административните служители на DG EAC/ЕФО. За 80 проекта посещенията бяха направени от НОТ.

Въпреки някои маргинални слабости, общите констатации по отношение на проучените области са положителни. Много проекти са солидни и показват добри резултати. Като цяло нуждите са добре анализирани, като проектите обикновено се вписват във факултетските или университетските стратегии, разработени в рамките на националните приоритети. Освен това, към силните страни на проектите спадат активното участие на членове на консорциуми, програми за мобилност, подкрепа от страна на институциите и признаване на резултатите. Въпреки това продължават да съществуват не дотам ефикасни проекти, както и като цяло по-слаби области. Ограниченото участие на по-широки целеви групи или на крайни потребители, което се отразява на въздействието и устойчивостта, липсата на вътрешен контрол на променящите се нужди и предвиждания, както и недостатъчното разработване на капацитета на персонала могат да се посочат като примери за слабост. Тези проблеми вече се третира по-задълбочено. След посещенията за контрол на място на всички посетени обекти е изпраща писмо с коментари, включващо препоръки относно корективните мерки и областите, нуждаещи се от подобряване.

Лансирането на контрола на място, осъществяван от националните офиси Темпус, е положително развитие, което предлага нови възможности за обогатяване на системата за контрол Темпус, но представлява и предизвикателство по отношение на хармонизирането на практиките и цялостното координиране. От изключително значение е осигуряването на плавна и съгласувана интеграция на различните приноси от различните участници (бенефициери на субсидии, административни служители, контролори по места от ЕАС, ЕФО и НОТ) в единна система. Такава система бе разработена през 2006 г. и включва по-специално някои критерии за оценка на ефикасността на проектите, софтуер за обработка на оценките, както и насоки за проследяване на посещенията за контрол, извършвани от НОТ.

„Превантивният контрол“ също играе важна роля в системата за изпълнение на програмата. Във връзка с това през януари 2006 г. в Брюксел бе организирана среща на бенефициерите на субсидии, на която бяха обсъдени въпроси, отнасящи се до управлението на проекти.

5. УКРЕПВАНЕ РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ ОФИСИ НА ТЕМПУС

Усилията за консолидиране на ролята на националните офиси на Темпус (НОТ) продължиха през 2006 г. посредством редица ключови инициативи, като например тяхното активно участие в дейностите по контрол на място. След разработването на стратегия за участието на НОТ в контрола на място и специалното обучение, проведено през октомври 2005 г., всички НОТ започнаха осъществяването на контрол на проектите Темпус в техните страни. По време на първата мониторингова кампания, осъществена от НОТ, бяха направени посещения на около 80 проекта. Първоначалното обучение бе последвано от анализ на мониторинговите практики на НОТ и от по-практически ориентиран семинар относно техниките за докладване, организирани през ноември 2006 г.

С официалната роля, отредена им при оценяването на стипендии за индивидуална мобилност, влиянието на НОТ при избора на проекти бе засилено.

През май и ноември в Брюксел бяха организирани две срещи с участието на НОТ от страните партньорки и на националните центрове за контакт от ЕС, посветени на решаването на проблеми, свързани с комуникацията, видимостта, избора на проекти и контрола.

Информационни кампании във връзка с програма Темпус бяха проведени, съвместно с ЕФО, във всички страни партньорки, към които през 2006 г. бяха отправени покани за подаване на предложения .

Нови споразумения за отпускане на помощи за периода юли 2006 г. – юни 2007 г. бяха сключени с Йордания, Русия, Казахстан и Киргизстан. НОТ в Таджикистан временно е затворен.

6. УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМИ

През 2006 г. бяха проведени пет процедури за подбор. Те се отнасяха за съвместните европейски проекти (краен срок: 15 декември 2005 г.), структурните и допълнителните мерки (крайни срокове: 15 октомври 2005 г. и 15 февруари 2006 г.) и за стипендиите за индивидуална мобилност (крайни срокове: 15 февруари и 15 октомври 2006 г.). Броят

заявления за всеки отделен етап от процедурата по подбор се запази принципно висок, което означава, че програмата продължава да привлича интереса на академичната общност. По-специално броят на заявления за структурни и допълнителни мерки расте, като съдържанието на проектите все повече се съсредоточава върху хоризонталните въпроси, които са от значение за реформата и модернизацията на висшето образование в страните партньорки. Подробности за резултатите от процедурите по подбор, проведени през 2006 г., са на разположение на уебсайта на програмата.

- Съвместни европейски проекти (СЕП), селектирани през 2006 г.: 103 проекта за общата сума от 43,1 млн. EUR. СЕП включват висши учебни заведения в държавите-членки на ЕС и в 26 страни партньорки.
- Структурни и допълнителни мерки (СДМ), селектирани през 2006 г.: 95 проекта за общата сума от 11,7 млн. EUR. СДМ са насочени към системите на висшето образование и са съсредоточени върху стратегически въпроси.
- Стипендии за индивидуална мобилност (СИМ), селектирани през 2006 г.: 156 проекта за общата сума от 0,66 млн. EUR. СИМ предоставят възможност на академичния и административния персонал от висшите учебни заведения да се възползва от ограничени периоди на мобилност в чужбина.

Селектираните съвместни европейски проекти се отнасят до следните области: разработване на учебни програми (70%), университетско управление (15%) и институционално изграждане (15%). Проектите за разработване на учебни програми покриват широк спектър от области като приложни науки, технология, бизнес администрация и социални науки. Проектите за институционално изграждане и университетско управление поддържат реформите, свързани с осигуряването на добро качество, с качеството на преподаването или с финансовото управление на университетите в страните партньорки. В повечето страни селектираните структурни и допълнителни мерки са видимо свързани с насоките на действие на Болонския процес. Избраните по този компонент от програмата проекти засягат обикновено въпроси като изработването на системи за осигуряване на качество или въвеждането на механизми за трансфер на учебни кредити. Проектите се съсредоточават също така върху модернизацията на университетското функциониране и услуги, включително актуализирането на програмите за обучение, използването на информационните и комуникационни технологии, и засилването на международните отношения. Селектираните стипендии за индивидуална мобилност касаят основно периодите за преквалификация и за следване (79%), след това дейностите по подготовка за съвместни европейски проекти (13%) и участието в специални конференции и семинари (8%). Като цяло се констатира, че представените проекти все повече съответстват на националните приоритети, установени от страните партньорки. Почти всички селектирани проекти се придържат към националните приоритети.

Като цяло през 2006 г. поетите задължения и плащания по програма Темпус са спазили предвидения календар. Някои споразумения за отпускане на помощи не са могли да бъдат изпълнени в рамките на предвидените срокове поради закъснялото приемане на финансови решения или поради закъснения в подписването на финансови споразумения от страните партньорки.

Други поети финансови задължения през 2006 г. включват, както следва:

- Отпускане на помощи в полза на национални офиси на Темпус: 5, възлизащи на 0,31 млн. EUR.
- Отпускане на помощи в полза на отдел Темпус към Европейската фондация за обучение, който осигурява техническа помощ на DG EAC: 0,87 млн. EUR.
- Конференции и семинари: 0,63 млн. EUR.

Работата по уреждането на спорите във връзка с програма Темпус напредна доста през 2006 г. Досега бяха затворени 164 досиета от гледна точка на ЕАС (което съставлява 69% от всички случаи). Измежду тях 81 спорни случая се отнасяха до компенсации по силата на Финансовия регламент, в 61 от случаите бенефициерът е върнал исканите суми директно на Комисията, а в 22 от случаите до бенефициерите са изпратени дебитни известия. През 2006 г. бяха възстановени обща 1,1 млн. EUR, било чрез директно връщане или чрез процедурата за компенсация.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изпълнението на програма Темпус през 2006 г. бе движено от редица стратегически цели, като всички бяха точно постигнати. Постоянният диалог с националните органи и тяхното непосредствено участие в определянето на приоритети и в подбора на проекти са гаранция за това, че финансираните дейности отговарят на нуждите на страната и са в съответствие с целите на националната реформа. Благодарение на това националните правителства се приспособяват към проектите и се увеличава въздействието на проведените съгласно програмата дейности. Националните офиси на Темпус в страните партньорки затвърдиха още повече мястото си и играят важна роля на посредник между националните органи и други заинтересовани страни. Отзивите от страна на националните органи и резултатите от контрола на място потвърдиха, че програма Темпус продължава да бъде изключително полезна за оказване на помощ на страните партньорки в осъществяване на реформата и модернизацията на техните системи за висше образование.

ТЕМПУС 2006 – ФИНАНСОВ ПРЕГЛЕД

Темпус 2006 – Суми, предвидени по региони в еуро			
	КАРДС	Тацис	МЕДА
СЕП	13.043.103	16.959.989	3.164.222
СИМ	71.300	114.760	114.940
СДМ	2.848.398	5.919.744	1.140.609
НОТ	0	262.093	49.898
ЕТФ	255.000	328.000	287.000
Други	190.500	273.977	171.611
Общо	16.408.301	23.858.563	4.928.280

Темпус 2006 – Суми, предвидени по региони в еуро		
	КАРДС	Сума, отпусната на селектирани проекти
СЕП(краен срок: 15 декември 2005 г.)	32	13.043.103
СДМ(краен срок: 15 октомври 2005 г.)	5	650.001
СДМ(краен срок: 15 февруари 2006)	18	2.198.397
СИМ(краен срок: 15 февруари 2006)	16	71.300
СИМ(краен срок: 15 октомври 2006)	22	106.320
Общо	93	16.069.121

Темпус 2006 – Проекти, селектирани по региони/Отпуснати суми в еуро		
	Тацис	Сума, отпусната на селектирани проекти
СЕП(краен срок: 15 декември 2005 г.)	42	17.256.709
СДМ(краен срок: 15 октомври 2005)	24	3.112.606
СДМ(краен срок: 15 февруари 2006)	34	3.927.775
СИМ(краен срок: 15 февруари 2006)	35	128.250
СИМ(краен срок: 15 октомври 2006)	32	138.810
Общо	167	24.564.150

Темпус 2006 – Проекти, селектирани по региони/Отпуснати суми в еуро		
	МЕДА	Сума, отпусната на селектирани проекти
СЕП(краен срок: 15 декември 2005 г.)	29	12.831.132
СДМ(краен срок: 15 октомври 2005)	8	990.609
СДМ(краен срок: 15 февруари 2006)	6	829.906
СИМ(краен срок: 15 февруари 2006)	30	114.940
СИМ(краен срок: 15 октомври 2006)	21	99.640
Общо	94	14.866.227

- СЕП: Съвместен европейски проект; СДМ: Структурни и допълнителни мерки; СИМ: Стипендия за индивидуална мобилност; НОТ: Национални офиси на Темпус; ЕФО: Европейска фондация за обучение.